

URBANIK TÍMEA

„NYULAS” ÓRÁK ÉS KÖNYVEK AZ ISKOLÁBAN

OLVASÁSI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE INTERAKTÍV KÖNYVVEL

Varga Emőke – Daróczy Gabriella: *Az interaktív könyv az olvasási és szövegértési készség fejlesztésében. Esettanulmány a BOOKR Suli-szoftver interaktív könyveinek tanórai implementációjáról.* Líceum Kiadó, Eger, 2021.

Az olvasásszociológiai kutatások az olvasás szabadidős tevékenységként való visszaszorulásáról adnak hírt. A szövegértést vizsgáló nemzetközi kutatások (PISA, PIRLS) azt jelzik, hogy komoly szövegértési hiányosságok vannak a vizsgált korcsoportoknál. Pedig a szövegértési készség a tanulás egyik legfontosabb feltétele, s a mindennapi életben való tájékozódás alapja is. Ezért különösen fontos minden szövegértést fejlesztő új módszer. A technikával egyre inkább átítított környezetben a digitális kompetenciák fejlesztése egyre több hangsúlyt kap az oktatásban is. Fejleszthető-e, s hogyan a szövegértési készség a digitális kompetencián keresztül? Varga Emőke és Daróczy Gabriella könyvükben és kutatásukban ennek a kérdésnek a megválaszolására törekedtek az interaktív könyvek az oktatásban való felhasználási lehetőségeit vizsgálva.

Az interaktív könyv egy alkalmazástípus, amely a számítógépek kisméretű változatainak, a táblagépeken és az okostelefonokon futtatható. Nem azonos az elektronikus könyvvel, mert mozgó képeket is tartalmaz, és nemcsak olvasható, de hallgatható is: fontos a szerepe a színészi felolvasásnak, az effekteknek és a zenének (27.) Az interaktív könyvet tehát többféle mo-

dalitás együttes jelenléte jellemzi: az írott szöveg, a (mozgó)képi megjelenítés, a hang, valamint az ezeket időben koordináló interakció egy időben van jelen. Ha a tanulási tölcser ábrájára gondolunk, arra, hogy az olvasottnál több információ marad meg a hallottakból, s a különböző modalitások együttes jelenléte erősíti az információ átvitelének sikerét, akkor máris sejthető a vizsgálat eredménye, hogy az interaktív könyvek kimutathatóan jobban támogatták a szövegértést nyomtatott társaiknál, változataiknál.

A kutatás a BOOKR Suli-szoftver interaktív könyveinek tanórai alkalmazhatóságát vizsgálta a 7–12 éves korosztály körében kistérségi iskolákban, 2019–2020-ban Magyarországon az Emberi Erőforrások Minisztérium Klebelsberg Központja és a Móra-BOOKR Kids Kft. között létrejött vállalkozói szerződés keretében megvalósult projektben. A kifejezetten pozitív eredményeket némiképp torzíthatja a kutatás kistérségi jellege, ahol maga az eszközhasználat újdonsága és varázsa is komoly tényező lehetett.

Külön módszert dolgozott ki a szerzőpáros arra, hogy mérhetővé váljon az interaktív könyvek hatása. Nem interaktív tankönyvek feldolgozását vizsgálták, hanem mesék s egy vers adaptációjával kapcsolatos applikációt, s annak hatását. A kutatás során az irodalmi szövegértés fejlesztését és egyes rész-képességek alakulását is figyelték. A tanulók betűfelismerő és szószintű olvasási készségét, szókincsét is megvizsgálták, s azt is, mennyiben járul hozzá az interaktív könyv a narratíva megértéséhez.

A kutatást a pedagógusok képzése készítette elő online és jelenléti formában egyaránt. Ehhez fontos tapasztalatokat nyújtott a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kara által 2018-ban akkreditált és a BOOKR Kids-szel együttműködésben elindított *Az interaktív könyv. Olvasás- és szövegértés-fejlesztés a BOOKR Kids digitális mesekönyveivel* című pedagógus-továbbképzési tanfolyam. Varga Emőke évek óta foglalkozik az interaktív könyv elméletével, többéves kapcsolata van a legnagyobb közép-eu-

rópai, s jelenleg egyetlen magyarországi interaktív könyv fejlesztővel, a BOOKR Kids-szel, akik a vizsgálathoz átalakították a kiválasztott könyveket és a teljes technikai háttér mellett a felhasználók tevékenységét, az interakciók vizsgálatát is lehetővé tették.

A BOOKR Kids, melyet egy nyúl ikonja jelöl a letölthető applikációk között, alapvető célkitűzése a gyerekek számára értékes tartalmat kínálni a technológiahasználatra szánt időben. Szótagoló és diszlexiabarát változattal is segítik az olvasás technikájának elsajátítását. Hidat szeretnének építeni a könyvek és a digitális világ közé. A kutatás tehát céljaik megvalósulását vizsgálja iskolai környezetben.

A szerzőpáros három szöveget választott ki a vizsgálathoz: Horgas Béla *Mesélek a Zöld Disznóról*, Nemes Nagy Ágnes *Ki ette meg a málnát?* című meséit és Arany János *Családi kör* című versét. A 19. századi klasszikus mellett szerencsés volt egy 20. századi és egy majdnem kortárs szerzőt választani. A kötet tartalmazza az interaktív könyvek diaképszerű változatát, a hozzájuk kapcsolódó feladatokat és az iskolai alkalmazás során felhasznált óravázlatokat, sőt mindezekhez QR-kódon keresztül elérhető videókat is.

A kutatás során az interaktív könyvet használó második, harmadik és negyedik osztályos tanulók teljesítményét egy nyomtatott szöveget olvasó kontrollcsoport teljesítményének segítségével mérték (szinkron-adatfelvétel), míg az ötödik és a hatodik osztályban az adatfelvétel diakron módon zajlott: az interaktív könyv használatának mérését nyomtatott könyves órai munka előzte meg. A pilotkutatás legfontosabb eredménye az, hogy az olvasás és a szövegértés különböző részterületein átlagosan 15-20 százalékkal eredményesebben teljesítettek az interaktív könyvvel dolgozó tanulók.

Az új technika új módszertan kialakítását is sürgetővé teszi, melyben az értelmezői szerep résztvevői szerepkörre módosul lehetővé téve a kultúraátadás és történetmondás új formáját, mely a szóbeliség, írásbeliség hagyományait interakciókkal és feladatokkal játékosítja.